

ਅਹਿਮ ਲੇਖ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕੀ ਹੈ ?

—ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ
ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਪੀ.

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਮ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੱਤ ਵਜੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾ ਹਿੱਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਦਮਗਜ਼ੇ ਸਿੱਖ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸੰਬੰਧ ਹਕੀਕੀ ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿਫਰ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ ਕਿ ਹੁਣ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣਾ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਾ, ਮੰਗਾਂ, ਤਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਰਦਾਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਹਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਜਦਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 1947 ਵੇਲੇ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਕਸਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਰੂ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਤੌਰੀ ਫੁਲਕਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਊਂਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜੂਨ 1984 ਤੇ ਅੱਪੜ ਕੇ ਧਰਮਯੁੱਧ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਆਦਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਪਿਆਂ ਦੀ ਭੂਰੁਣ ਹੱਤਿਆ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਖਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਜਿਊਣ ਹਿੱਤ ਨਾ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਹੈ ਨਾ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ। ਇਸ ਰਸਾਤਲ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਾਪਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿਚਲਾ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ 9 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਅਤੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਝਾਕੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹੇ ਉਥੋਂ ਤੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੋਚ ਅਨੁਰੂਪ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਨੀਯਤ ਕਰਨੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇ-ਨਜ਼ਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਵੱਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਅਨੁਰੂਪ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼-ਕਾਲ ਘੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਕਦੇ ਮਿੱਥ ਸਕਣਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਦੇ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਰਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ-ਆਪ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗਰਕ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਮੂਰਖਤਾਈ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਲਾ-ਮਿਸਾਲ ਖੜੋਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਕੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਅੰਤਿਮ ਰਲੇਵਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਦਮਗਜ਼ੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿਵੇਂ ? ਇਹ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਆਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੀ ਮੰਗਾਂ ਹਨ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸ ਨਮਿੱਤ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹਿੱਤ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਤੁਰੇ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਮਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜਿਹੜਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਾਨਤਮ ਕੂਟਨੀਤਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਦਿ ਨਸਲ ਦੀ ਆਦਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੀ ਅਨੁਯਾਈ ਸਿੱਖ ਇੱਕ “ਸਾਧ” ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਉਸ “ਧਰਮ” ਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਧਰਮ ਦੀ ਦਸ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਕੌੜੇ, ਸੰਘ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ, ਪੀੜਾ ਦਾਇਕ ਸੱਚ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦਾ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਹੁਣ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਸ ਸਵੀਕਾਰ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰੀ-ਕਰਣ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਅਤੇ ਇਸ ਸੋਚ ਨੂੰ ਧਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਲੋਕ-ਤਾਂਤਰਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਨ-ਤੰਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਤਾ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧੀਨ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦਾ ਇਹ ਵਰਤਮਾਨ ਆਧੁਨਿਕ ਪੜਾਅ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਰਾਸਦੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸਿੱਖ ਬੌਧਿਕਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਪੜਾਅ ਤੈਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਡੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਕੱਟੜਵਾਦੀ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਧਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀਅਤਾ ਦਾ ਖੁਦ ਨਸਲਘਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਵ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖਣ ਦੀ, ਕਰਨ ਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਵਾਉਣ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਹਾਰਤ ਸਿੱਖਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਸ੍ਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਉਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਨਵ-ਉਥਾਨ ਆਪਣੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਧਾਤਾਂ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਖੁਰਾਕ ਰਾਹੀਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੰਗਰਤ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਾਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਰਾਕ ਲੈ ਕੇ ਮਾਂ ਧਰਮ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਦੇ ਉਹ ਹੀ ਮਾਂ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨਾ ਕਰ ਦੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ, ਕਾਨੂੰਨੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੰਕਲਪ ਆਪਣੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਰਕਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਸੀਨੇ ਤੱਕ ਇਸੇ ਟੀਸ਼ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜਨਮ ਪੀੜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਈ ਤੜਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਲੋਅ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਕਰ ਦਲ ਦੇ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਰਕਰ ਦੇ ਸਿਰੜ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਬਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਲਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੂਟਨੀਤਕ ਆਧਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸ੍ਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ, ਲੋਕ ਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਹਿੱਤ ਲਾਮਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਲੋਕ-ਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਲਈ ਫਰਵਰੀ 2007 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ

ਤੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹਿੱਤ ਵੋਟ ਮੰਗ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਤੰਤਰ, ਅੱਡਰੀ, ਵਿਲੱਖਣ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਹੀਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰਅਤ ਭਰਪੂਰ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।

ਜਿਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਚਾਰ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਦੀ ਜ਼ਰਅਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅੱਡ ਸਿੱਖ ਸਲਤਨਤ ਮੰਗਣ ਦੀਆਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਗੱਲਾਂ ਅਵੱਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਤਮਾਨ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਕੌਮੀਅਤਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਸ. ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਪਰ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਉਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਤੁੜ, ਟੌਹੜਾ, ਬਾਦਲ, ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਢੀਂਡਸਾ, ਭੁੰਦੜ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮਲੋਆ, ਵਿਮਲ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ, ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੁਲਾਰਾ, ਰਾਜਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਤਾ ਦਾ ਨਿਰਕੁੰਸ਼ ਸਰੋਤ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੱਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ? ਮੈਂ 3 ਸਤੰਬਰ 1990 ਨੂੰ ਤੇ ਉਪਰੰਤ ਮਾਰਚ 1991 ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਬਤੌਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨਸਰ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਜਨਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਾਧਨ ਰਾਹੀਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਲਈ ਫਰਵਰੀ 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਬਜਿਦ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂ?

ਮੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੜਾ ਹੀ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਤਾਂਤਰਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਜੋ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ, ਸਾਮਵਾਦੀ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਰਲ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਆਦਿ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਭਾਈਵਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨਵਾਦ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਸਲੀ ਪ੍ਰੀਪਾਟੀ, ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਦੂਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੱਥ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਕਹਿਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਹੈ। ਅਸਲ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰਬੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਰੂਪ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਹ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਰੋਲਮਾਡਲ ਇੱਕਮਾਤਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੈ, ਵੱਖਵਾਦੀ ਹੈ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਹੈ, ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਤਾ-ਵਾਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰੀਪਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਤਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ, ਮੌਲਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਇਹ ਇੱਕ ਉਸ ਕੁਚੱਜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸੜਾਂਦ ਮਾਰਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਵਚ ਅਧੀਨ ਗਲਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਲਗਾਊ-ਵਾਦੀ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਰਾਖਸ਼ਸ਼ੀ ਭੈਅ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਲਗਾਊ-ਵਾਦੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ, ਮਾਊਵਾਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਨ ਨਾਲ ਕੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਮਾਊਵਾਦੀ ਜਾਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮਰੱਠਈ ਕੌਮੀਅਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮਹਾਠਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਧੀਨ ਬਣੀ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਕੀ ਸਮੂਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਅਧੀਨ ਸ੍ਰੀ ਘਿਸਿੰਗ ਦੀ ਬਣੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਗੋਰਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ

ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੈਰ ਝਾਰਖੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹੋ ਗੱਲ ਉਤਰਾਂਚਲ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਮੀ, ਮਿਜ਼ੋਈ, ਨਾਗਾਲੈਂਡੀ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬੰਦੇ ਕੱਢ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ? ਠੀਕ ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਹੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ, ਯੂ. ਪੀ., ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਬੰਗਾਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀਅਤਾ-ਵਾਦੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਵਾਂਗ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਨਸਲਘਾਤ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਖਦੇੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕੱਢਣ ਦਾ ਖੁਦ ਘਿਨੌਣਾ, ਅਪਰਾਧਿਕ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ-ਨਾਜ਼ੀਵਾਦੀ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

ਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਮੁਆਫੀ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹਿੰਦੂ ਸੋਚ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਉਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਖੁਦ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਦ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਬਣ ਕੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਚਾਣਕੀਆ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਾਂਗ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਤੇ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਤੇ ਮੜ੍ਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਮਜ਼ਲੂਮ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮੀ ਬਣਾ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਲੀਲਾ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹੌਲੀ ਬਾਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਆਓ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਰੋਲ-ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਉਸ ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਨਸਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਸ ਰਹੇ 70 ਲੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵੱਲ ਵੀ ਕੈਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਨਘੜਤ ਭਰਮ ਅਤੇ ਵਹਿਮ ਰਾਮ-ਰਾਜ ਵਿਚਲੀ ਉਸ ਰਾਖਸ਼ਸੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਭਰਮ ਜਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਹ ਦ੍ਰਾਵਿੜਾਂ ਦੇ ਨਸਲਘਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਸਾੜਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬੋਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਚੀਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੋਧ ਮੱਠ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਵਿਰੋਧਾ-ਭਾਸ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਅਲਗਾਊ-ਵਾਦੀ, ਪ੍ਰਬੱਕਤਾ-ਵਾਦੀ, ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਤਵਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕਨਸਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਗੁਰੂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥਹੀਣ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮਨੁੱਖੀ ਨਸਲ ਦੇ ਅਕਾਲ ਪ੍ਰਥਾਏ ਮੂਲ ਹੋਂਦ ਦੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਸਲਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹਕੀਕੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 345 ਉਪਰ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੋਟ ਦੀ ਪਰਚੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੇ, ਇਸਾਈ ਹੋਵੇ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੈਟੇਗਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਅਕਾਲ ਨਮਿੱਤ ਅਕਾਲ ਦੀ ਨਸਲ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਧੀਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਿਕਾਸਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਹਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਆਓ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਹਿੱਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ, ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਤੰਗ-ਦਿਲੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਸਰਵ ਵਿਆਪੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਹਾਅ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰੀਏ। ਸੋਚ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਤੁਰ ਕੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਪਾਵਾਂਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਹਾਰਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਤਾਂਤਰਿਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਸਰਵਪ੍ਰਥਮ ਮੌਲਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦ ਦੇ ਸਿਰ (ਸੋਚ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਕੇਂਦਰ) ਸਰਹਿੰਦ ਵਿੱਚ 1710 ਈ. ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਜਨ-ਤੰਤਰ ਦੀ ਸਮਪ੍ਰਭੂਤਾ ਅਧੀਨ ਗਣਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ।

ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ?

ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਧਾਰਮਿਕ ਮਰਿਆਦਾ, ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਖਤ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੋ ਖੇਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਅਤੀ ਘਾਤਕ ਸਥਿਤੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲਾ ਤਜਰਬਾ-ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਕਿਕ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਸਾਰਥਿਕ ਸੇਧ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਜਿੱਠ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾਅ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਉਚਤਾ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਰਾਏ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਲਾਗ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਿਧੜਕ, ਨਿਝੱਕ ਤੇ ਸਾਫ਼ਗੋਈ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਦੀ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਰੁਤਬੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਨਿਧੜਕਤਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਗੁਆਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ- ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵ ਘਟਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਅਲੱਗ ਪਛਾਣ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਬੋਰਡ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵੱਖਰੀ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਤਤਪਰਤਾ ਨਾਲ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤਖ਼ਤ (ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋ ਖੇਤਰ (ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਮੁੱਦਾ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਯਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇੱਕ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਿਯੁਕਤ

ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੂਰੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਬੇਬਾਕੀ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ— ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੀਜਾ ਮੁੱਦਾ ਸਹੀ ਸੋਚ, ਕਥਨੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦੇ ਪੱਕੇ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਸੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕ ਹੋ ਕੇ ਨਿਝੱਕ ਰਾਏ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰਾਏ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬਿਨਾਂ ਲਾਲਚ ਤੇ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੀ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਸ਼, ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੰਗਣ, ਸੰਕੀਰਣ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰਬੋਤਮਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰਥਿਕ ਤੇ ਸਥੂਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਨੇ ਉਚਿਤ ਹਨ :

- ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣਾ।
- ਤਖਤਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ।

-ਸ. ਪ. ਸਿੰਘ

ਪੂਰਾ ਸੰਸਾਰ ਵਸਦਾ ਹੈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 200 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਲੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ-ਜਿਥੋਂ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਗਏ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੁਣ ਉਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਝਲਕਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ 60 ਕੁ ਲੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪੰਜਵੇਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2001 ਤੋਂ 2006 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 11 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਚਾਰ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਦਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਖਾਰ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 2.6 ਫੀਸਦੀ ਭਾਵ 860000 ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਚੀਨੀ 8.1 ਅਤੇ ਇਤਾਲਵੀ 3.7 ਫੀਸਦੀ ਹਨ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧੇਰੇ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਧੜਕਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ, ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਫਿਲਪਾਇਨ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਔਸਤ 225000 ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 59 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ 'ਚ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਤੋਂ 44 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸੁਪਨੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਸਤਾਏ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਲੱਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਲੋਕ ਵੀ ਅੱਡਾ-ਗੱਡਾ ਪੁੱਟ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅੱਵਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ

ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈ ਸਕੇ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਤਤਪਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਫਿਊਜੀ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਇਰਪਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣ ਕੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅੱਪੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰਪਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਐਕਟ ਸਦਕਾ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਮਲ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਫਿਊਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਭਰੀ ਗ਼ਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਛੂਤ ਦੇ ਰੋਗ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ—ਫੈਮਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਕਲਾਸ ਅਤੇ ਰਫਿਊਜੀ—ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਤੀ, ਪਤਨੀ, ਮਾਪੇ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਨਿਰਭਰ ਬੱਚੇ 22 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ 55 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕੇਸ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਕੇਸ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਉਦਮੀ, ਨਿਵੇਸ਼ਕ, ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਆਦਿ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਉਦਮੀ ਲੋਕ ਉਹ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਚੱਲ-ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖ਼ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਯਾਬ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕੋਲ ਅੱਠ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੌੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਕੈਟੇਗਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2 ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ (ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬੀਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2 ਸਾਲ) ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਕਰੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲੱਖ ਦੀ ਬਜਾਏ 120000 ਡਾਲਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਰਕਮ ਕਦੇ ਮੋੜਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਵੱਸਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ (ਐਥਲੈਟਿਕਸ) ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਲਫ-ਇੰਪਲਾਇਡ ਕੈਟੇਗਰੀ ਤਹਿਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਫਾਰਮ ਖਰੀਦ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸਾਲ 1000 ਕੁ ਲੋਕ ਇਸ ਕੈਟੇਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਖੇਤੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਗਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ

ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਐਥਲੈਟਿਕਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਪਣਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ 'ਪਤਲੀ' ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਯੋਗ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਨਰਮੰਦ ਵਰਕਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ 'ਚ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇਸ ਕਦਰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅੰਬੈਸੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ 2006 ਤੋਂ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਬੈਸੀ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤ ਚਿੱਠੀ ਨੱਥੀ ਕਰਨਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਣ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮੰਗਵਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਬੈਸੀ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਮੰਗਵਾ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚਾਰ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਰਜ਼ੀ (ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ) 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਕਿੱਲਡ ਵਰਕਰ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਸਟਮ ਤਹਿਤ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਮੁਕੰਮਲ ਅਰਜ਼ੀ ਬਫਲੇ ਪ੍ਰਾਂਤ 'ਚ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿੱਤਾ-ਮੁਖੀ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। 100 ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚੋਂ 67 ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 18 ਸਤੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਨਰਮੰਦ ਵਰਕਰਜ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੰਕ 75 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 67 ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚ) 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਬੋਲਣ, ਸੁਣਨ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਟੈਸਟ ਕਈ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਰੋੜਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਠੋਡੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। 67 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 6 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਦਿਆ, ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਉਮਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰ (ਵਿੱਦਿਆ, ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ) ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਨੰਬਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ 'ਚੋਂ 24 ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ 21 ਨੰਬਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਮਰ ਲਈ 10, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਨੰਬਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਐਮ. ਏ. ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਤੱਕ ਰੈਗੂਲਰ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 25 ਨੰਬਰ ਪਰ ਬੀ. ਏ. ਪਾਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 22 ਨੰਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਬੀ. ਏ. ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰ ਪਲੱਸ 2 ਤੋਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 15 ਨੰਬਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਲੱਸ 2 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਡਿਗਰੀ/ਡਿਪਲੋਮਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 22 ਅੰਕ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। 2 ਸਾਲ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੇ ਲਈ 20 ਅੰਕ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਲੱਸ 2 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਦਾ ਵੈਸੇ 'ਤੇ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਘੱਟ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ 5 ਨੰਬਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 16 ਅੰਕ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਫਰੈਂਚ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗੂੜ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 8 ਅੰਕ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਕਸਰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ, ਬੋਲ ਅਤੇ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ 16 ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਹੁਨਰਮੰਦ ਵਰਕਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਅਹਿਮ ਤੱਤ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ 21, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ 19, ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ 17 ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ 15 ਅੰਕ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮਰ ਵਰਗ (21 ਤੋਂ 49 ਸਾਲ ਵਿਚਕਾਰ) ਦੇ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ 10 ਅੰਕ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। 49 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਮਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਦੋ ਅੰਕ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ 54 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਘੱਟਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਤਸਦੀਕੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਨੂੰ 10 ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਨੰਬਰ) ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ 3 ਤੋਂ 5 ਅੰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜ ਅੰਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ 5 ਨੰਬਰ ਦੁਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਇਸ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਾਰਨ 10 ਨੰਬਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਚਾਹੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ/ਵੇਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰਾਂਟ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਵੀਜ਼ਾ ਲਏ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰਾਂਟ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ?

ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾਅ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਰਧਾ ਤਹਿਤ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਫਿਊਜੀ ਬੋਰਡ (ਆਈ ਆਰ ਬੀ) ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਰੰਗ, ਨਸਲ, ਧਰਮ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਫਿਊਜੀ ਕਲੇਮ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜੈਨੇਵਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ (1951) ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2002 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਮੋੜਨ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2006 ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ 1600 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਮਿਆਂਮਾਰ (ਬਰਮਾ) ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। 1988 ਤੋਂ ਥਾਈ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੇ 140000 ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 800 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। 2004 ਵਿੱਚ 1000 ਸੂਡਾਨ ਅਤੇ 2005 ਵਿੱਚ 1000 ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 2007 ਵਿੱਚ 5000 ਭੂਟਾਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ 3 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਅੱਪੜ ਜਾਣਗੇ। 1990ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਪਾਲ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ 108000 ਭੂਟਾਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਫਿਊਜੀਆਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2007 ਵਿੱਚ 350000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਚੁੱਕੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਨੀ ਵਜੋਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਰਜ਼ੀ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਪਰਮਿਟ (ਟੀ ਆਰ ਪੀ) ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਧਰ ਸਕਦੇ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਸਵਾ ਲੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਰਡ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਚਕਮਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਤਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਮਿੱਲਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਮ ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਬਟੋਰ ਕੇ ਜਾਅਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਸੂਬੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ (ਬੀ. ਸੀ.) ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੀਤੇ 12 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, 1995 ਵਿੱਚ 22000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਏ ਸਨ ਜਦ ਕਿ 2005 ਤੱਕ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 43000 ਸਾਲਾਨਾ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ 'ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ' ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਨਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੜ ਕੇ ਇਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰਸਤਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 2006 ਵਿੱਚ ਬੀ. ਸੀ. 'ਚ 550 ਜਾਅਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਬੂ ਆਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਰਕਰ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੈਨੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਨੈਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੱਕੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਥਾਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਡੋਪਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਗੋਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਡੋਪਸ਼ਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਡੋਪਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਦ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 23 ਦਸੰਬਰ 2007 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮੰਤਰੀ ਡਿਆਨ ਫਿਨਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

ਹੁਣ ਗੋਦ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਦ ਲਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਭੁਲਭੂਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅੰਬੈਸੀ ਕੋਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਦੁਆਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਰਹੀ ਆਮਦ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਸੋਂ ਏਨੀ ਸੰਘਣੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਏ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਫਰੀਕਾ-ਏਸ਼ੀਆ ਜਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਨਿੱਗਰ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। 2006 ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 19.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪੰਜਵਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅੱਪੜਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਲੋਕ 41 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨਾਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 37 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਆਬਾਦੀ 2 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧ ਕੇ 45.7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਟੋਰਾਂਟੋ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਹਰੇਕ ਦੂਸਰਾ ਵਾਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। 2001 ਤੋਂ 2006 ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 5.4 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ 3 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ 2007 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 3 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ 91200 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਸੀ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਲਬਰਟਾ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਸਕਾਚਵਾਨ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਸਕਾਚਵਾਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਸਸਕਾਚਵਾਨ, ਅਲਬਰਟਾ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਅਤੇ ਉਂਟੇਰੀਓ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ 39 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਬਾਦੀ ਉਂਟੇਰੀਓ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕ ਕਰੋੜ 28 ਲੱਖ 50600 ਹੈ। 77 ਲੱਖ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ ਕਿਊਬਕ ਦੂਸਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੂਬਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ (22.2 ਫ਼ੀਸਦੀ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਸੋਂ 12.5 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤਿਆ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਥੋਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਿੱਚ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿੱਤੇ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕਿਰਪਾਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬੁਰਕੇ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਇਟਸ' ਅਤੇ 'ਚਾਰਟਰ ਆਫ ਰਾਇਟਸ ਐਂਡ ਫਰੀਡਮਜ਼' ਤਹਿਤ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਿਊਬਕ ਸੂਬਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਫਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗਰਮਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਫਰੈਂਚ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਰੈਂਚ ਤੋਂ ਅਗਿਆਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਊਬਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਸਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਊਬਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਆ ਰਹੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਲਫ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਊਬਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਊਬਕ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਹਲਫ਼ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਊਬਕ ਦੀ ਅਲੱਗ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਸੋਂ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਨਾ ਬਣਨ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਗੋਂਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਵੀ ਸਤਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਮੁਹਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਜੇਲ੍ਹ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪੁਲਿਸ, ਵਕੀਲਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਦਿਆਂ ਭਟਕਣ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਦੁੱਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਉਂਟੇਰੀਓ ਦੇ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ 57 ਸਾਲਾ ਮੁਹੰਮਦ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਦੇ ਬੀਤੀ 10 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਅੱਠ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਸੱਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪ ਹੀ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਪਲਵੁੱਡ ਹਾਈਟਸ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਆਪਣੀ 16 ਸਾਲਾ ਬੇਟੀ ਅਕਸਾ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਟਮਾਰ ਨਾਲ ਅਧਮੋਈ ਕਰਕੇ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਰਾਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ 26 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਵਕਾਸ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜਾ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਣਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿਜਾਬ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਿਜਾਬ ਪਹਿਨ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਕਸਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਹਿਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਵਾਇਤੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਥਰੂਮ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ' ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ 'ਚ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਦਰਪੇਸ਼ ਔਕੜਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ?

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਬੀਤੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 60 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 3 ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵਸੋਬੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨਵੰਬਰ 2007 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ-ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਕਸਰ ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜਨਮੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਵੁਕਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਘਾਟ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਰੋੜਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਘੱਟ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਲੜਕੇ ਪਛੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਤੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਵੱਸਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ। 1960ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 72 ਫੀਸਦੀ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਅੱਪੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਰਪ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਪਲਾਇਨ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਘਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਚਣ-ਮਿਚਣ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਔਖਿਆਈਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਟੋਰਾਂਟੋ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭੂਰੀ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਬਰੈਂਪਟਨ, ਮਾਰਖਮ, ਮਿਸੀਸਾਗਾ, ਏਜੈਕਸ, ਅਰੋਰਾ ਅਤੇ ਵਾਅਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨਸਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਸਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਵੱਸਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭੂਗੋਲਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਰੂਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰਾ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਘਣਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਤਕਰੀਬਨ ਬੇਆਬਾਦ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਧੜਕਦੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਸਦਕਾ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਧੜਕਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਤਾਹ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। 2005 ਦੌਰਾਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 5.5 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਉਛਾਲਾ ਆਇਆ। ਦੇਸ਼ ਦੇ 21 ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਲੇਬਰ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2005-2006 ਦੌਰਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕੈਲਗਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਰ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਏ। ਅੰਕੜਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਿਲਟਨ ਅਤੇ ਓਟਾਵਾ 'ਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ ਸਥਿਰ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸੇਂਟ ਕੈਥਰੀਨ, ਨਿਆਗਰਾ, ਕਿਚਨਰ, ਸਰੀ, ਐਡਮਿੰਟਨ, ਕਿਊਬਕ ਸਿਟੀ, ਰਿਜ਼ਾਇਨਾ, ਸਸਕਾਤੂਨ ਆਦਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਘਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ 2007 ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ 88695 ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਦ ਕਿ 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 80000 ਘਰ ਵਿਕਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 7313 ਘਰ ਵਿਕੇ। ਮੰਗ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਆਮ ਘਰ ਦੀ ਔਸਤ ਕੀਮਤ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਈ ਜੋ ਬੀਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 11 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ। 1988 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਮਸਾਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਘਰ ਵਿਕਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1996 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਕਿਲਡ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਤੇਜ਼ ਹੋਇਆ। ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਆਉਂਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕਤਾ ਨੂੰ 36 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਨੀਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਜਾਅਲੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਬੀਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਅਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 1993 ਤੋਂ 2006 ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੇਪਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਕੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। 6 ਫਰਵਰੀ 2006 ਤੋਂ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੀਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਅਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਅਲੀ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਟੇਰੀਓ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਏਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰਾਂਟ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਟੇਰੀਓ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2007 'ਚ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਉੱਟੇਰੀਓ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਾਰਕੀਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉੱਚ-ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਇੰਪਲਾਇਰ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਉੱਟੇਰੀਓ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਉੱਟੇਰੀਓ ਦਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਲੇਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੀਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਭੇਜੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਾਲਾ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਪੀ. ਆਰ.) ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 28 ਜੂਨ 2002 ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈਂਡਿੰਗ ਪੇਪਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਿਲੇ ਪੀ. ਆਰ. ਕਾਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ 2007 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੱਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਚੈਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੈਲਿਡ ਪੀ. ਆਰ. ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਰਡ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਕਿੱਟ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਨਵਾਂ ਕਾਰਡ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 6 ਤੋਂ 8 ਹਫ਼ਤੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਪੱਕੇ ਪੇਪਰ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅੱਪੜਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਭਗ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਆਇਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖੁਆਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਢੁਕਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਆਦਤਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੇ ਲਾਈਲੱਗ ਲੋਕ ਉਜੱਡਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਅਕਸਰ ਦੂਰਸ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਸਵਰਗ ਮਾਨਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਏਨਾ ਕੁ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਨੌਬਤ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ (ਸਿਵਲ/ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ) ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ 'ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੈਕਰਡ' ਜਾਂ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਪਿਛੋਕੜ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਸਿਰਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਫਿਊਜੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਸ

ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀ-ਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਕੜ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਤਕਰੀਬਨ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2005 ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੇਸ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਕੱਚੇ' ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ 'ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੈਕਰਡ' ਵਾਲੇ 'ਬਦਕਿਸਮਤਾਂ' ਨੂੰ ਇਸ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਬਿਰਤੀ ਕਾਰਨ ਹੱਥ ਆਇਆ ਰਿਜ਼ਕ ਭੁੰਜੇ ਡਿਗ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇਹ ਝਲਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਵਰਗੀ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਰਮ ਸੁਧਾਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਰਗ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ